Цана асобнага нумару 20 гр.

Opłatę pocztową uiszczono ryczałtem.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Віленская вул. 12—6 (Wileńska 12. m. 6)

Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 гадз. штодзя, апрача сьвяточных дзён. Адміністрацыя ад 9 да 3.

Падпіска на адзін месяц з дастаўкай хаты 1 зл. 50 гр. Для заграніцы даражэй. Перамена адрэсу

ПРАЦА

Выходзіць два разы у тыдзень

Неапрынятыя ў друк рукапісы назад не вяртаюцца.

Аплата надрукаван. залежыць ад Рэдакцыі.

Цана абвестак: перад тэкстам 25 грош., сярод тэксту 20 грошы і на 4 стр. 15 гр. за радок пятыту ў 1 шпальту.

№ 6 | Вільня, Серада 23-га лістапада 1927 г. | Год I

Праясьняецца.

На палітычным гарызоньце нашай Рэчы Паспалітай пачынае ўсё болей і болей праясьняцца.

Як ужо сцьвярдзіла сама санацыя, 28 г. м. трэба чакаць дэкрэту п. Прэзыдэнта аб распуску Сойму і Сэнату і другога—аб расьпісаньні новых выбараў да Сойму на 26 лютага наст. году і да Сэнату—на 4 сакавіка.

Па паведамленьню прэсы, некаторыя заяводзтвы разаслалі ўжо да адміністрацыйных уладаў II інстанцыі, а таксама да паліцэйскіх уладаў цыркуляры (okólniki), наказваючы ім азнаямленьне з парадкамі, абавязваючымі ў часе выбараў да Сойму і Сэнату.

Вось-жа ўжо амаль дакананым фактам зьяўляецца, што ўрад, гэты фактычны валадар рухомай і нярухомай маемасьці паміраючага, хоць няслаўнай, але ўсё-ж натуральнай сьмерцю, „папяровага“ гаспадара, маючы магчымасьць распараджацца гэтаю маемасьцю па свойму пагляду—ня гледзячы на вельмі сумліўныя пасьпехі пры папярэдніх выбарах у самаўрады, рашыў усё-ж спробаваць шчасьця яшчэ пазабаўляцца ў парлямантарызм. Можна думаць, што ён, робячы гэта, мае надзею, калі ня пэўнасьць, скалаціць „свой“ Сойм, які дазволіць яму ўжо бяз выбрыкаў і капрызаў, хоць і някрыўдных, праўда, але ўсё-ж дакучных — далей абдараць шчасьцем сваіх падуладных. Інакш гэты факт быў бы незразумелым, непатрэбным.

І запраўды, ужо цяпер, паколькі пазваляюць нам судзіць газэтныя весткі, можна ясна адрозьніць два выбарчыя блёкі, якія, пэўна-ж па вырахаваньням іх тварцоў, дадуць у магчымым выніку выбараў пажаданую апору санацыйнаму Ураду.

Адзін з іх—чыста-санацыйны, аддany п. Маршалку без засьцеражэньняў, „не за страх, а за совесьць“. Ядро яго будуць складаць — партыя працы, саюз направы Рэчы Паспалітай і манархістычна-консэрватыўныя групы „Малапольшчы“ і „Крэсув“. Да гэтага ядра цесна прыляпляюцца рэштікі разьбітых правых караблёў партыяў—група Бойкі з Пяста, група Маняўскага з Хадэцыі, эвэнтуальна група Стапіньскага з „Stronnictwa chłopskiego“, група Матакевіча і іншыя, ужо існуючыя, ці маючыя існаваць разьбіткі.

Другі блёк — „левы“, „сялянска-работніцкі“ нібы опозіцыйны, запраўды-ж толькі тактычна ці па якойсьці выпадковай нязгодзе з Урадам, разыйшоўшыся з ім найхутчэй, каб ляпей было-б абдурваць масы—гэта блёк ППС і Вызваленьня, да якога мае далучыцца рэшта „Stronnictwa chłopskiego“.

Прымаючы пад увагу разьбіцьцё правых мяшчанска-кулацкіх групаў, рэшткі якіх, як бачылі, без засьцеражэньняў аддаліся ў распараджэньне п. Маршалка, яшчэ няяснае, прадстаўляючае ўсялякія магчымасьці і нечаканасьці, скрысталізаваньне іншых лічных групаў і партыяў, сярод якіх яшчэ даволі неакрэсьлена вырысоўваюцца каля трох большых блёкаў нацыянальных меншасьцяў, левых сацыялістычных партыяў і, магчыма, правых, з абцятымі крыльлямі, партыяў—іх далёка йдучую разьбежнасьць, рэзкае разыходжаньне—Урад ужо й цяпер можа спадзявацца на пэўныя пасьпехі.

Але працэс тварэньня санацыі і яе „опозіцыі“ далёка ня спынены (бо чым чорт не жартуе, а раптам — ня выцягне?!), а ідзе далей. Дзе просьбамі, дзе грозьбамі санацыя імкнецца прыцягнуць да сябе самыя разнастайныя групы і групкі, каб чуцца яшчэ пэўней. Ходзяць розныя чуткі аб асобным блёку санатараў з У.Н.Д.О. (украінскім буржуазным аб'яднаньнем) і жыдоўскай буржуазіяй ува Усходняй Галіцыі, аб розных гутарках з паасобнымі буржуазнымі нямецкімі і жыдоўскімі групамі, з другога боку — аб тварэньні супольнага сацыялістычнага блёку з П.П.С. на чале і г. д.

Асабліва гэты яшчэ „прогрэсуючы“ працэс зацягненьня на санацыйны надворак розных палітычных групак можна заўважыць на нашых абшарах, дзе, як вядома, за апошні час польскія буржуазныя і ўгадовыя групы зусім страцілі свой усялякі ўплыў. Тут мы бачым сьмешнае тварэньне „беларускіх“ партыяў — Паўлюкевіча, Умястоўскага-Гурына і навет Мамонькі, поруч розных фэдэратыўных, краёвых, „зьмешаных“ з рознымі „беларусамі“ на ўзор вышэйуспомненых, да якіх трэба далучыць адсьпяваўшых сваё „радыкальных“ Шакуноў і Шапэляў — „партыяў“ для выбарнага грамафона. У санацыйнай прэсе чуем сталы, усё галасьнейшы заклік да тварэньня ідылічнай краёвай арганізацыі, якая-б злучыла-б у адну згодную сям'ю і палякоў, і літвіноў, і беларусаў; „і селяніна, і работніка, і рамесьленьніка, і навет купца“. Пачаліся ручаямі ліцца салодкія словы—аб асаблівых краёвых інтарэсах, аб патрэбе зьменшаньня ў краі падаткаў і г.д. і г. д.

Да чаго дойдзе гэты працэс, у якія выльецца формы, як у агульна-дзяржаўным масштабе, гэтак і на абшарах нашага краю — пакажа бліжэйшая будучыня, але нам ужо і цяпер ясна, што санацыя, сьведамая сваіх мэтаў, ідзе рашучымі шагамі да заваяваньня законным шляхам, хутка маючай быць пакінутай спадчыны.

Аднак можам ужо зараней прадбачыць, што ў нашым краі цэлы гэты натаўп прадвыбарных партыяў засуджаны на пэўны правал. Беларускія працоўныя масы, ад якіх залежыць лёс выбару тут, прайшоўшы жорсткую школу напружанай барацьбы за свае правы, акрываўленыя, але не аслабленыя ў гэтай барацьбе, ня так ужо лёгка, ня так сьлепа будуць кідаць свае выбарныя лісткі, якія ім астаюцца, як адзіная магчымасьць выявіць сваю запраўдную волю і сілу.

Грамадзяне.

Доўгія і ўпорлівыя дамаганьні беларускае ўрадовае школы далі, што ўлада нарэшце гдзе-ня-дзе змушана была сёлета адчыняць іх. Мала іх адчынена ў гэтым годзе і яшчэ шмат трэба пакласьць высілкаў, каб гэтыя школы былі сапраўды чыста беларускімі школамі. Але пачатак зроблены. Самы факт адчыненьня беларускай урадавай школы павінен удыхнуць у нашае грамадзянства новыя сілы і веру, што дружнае і настойчывае выяўленьне волі народу перамагае ўсе тыя перашкоды, якія стаўляюцца яму на дарозе да роднай школы. Няхай ніхто ня пужаюць гэтыя труднасьці, якія сустракаюцца пры дамаганьні роднай школы, бо іх усё-ж такі можна перамагчы.

Дык-жа, грамадзяне, усе, як адзін, бацькі, маткі і апякуны **вазьмецеся сёлета за складаньне дэклярацыяў Школьным Інспэктарам.** Няхай усе на ўласныя вочы пераканаюцца, што беларусы сьвядомыя, што яны жадаюць вучыць сваіх дзяцей у роднай мове і што ніякая сіла іх ня зможа прымусіць адмовіцца ад сваей школы. Няхай ніхто ня слухае нашых ворагаў, якія рознымі способамі стараюцца запужаць ці адгаварыць выпаўняць свой сьвяты абавязак — складаць дэклярацыі на ўрадовыя беларускія школы.

Баяцца нам няма чаго, бо мы змагаемся за сваю школу на падставе закону, які прайшоў праз Сойм, а адмаўляцца ад сваёй школы мы ніколі ня станем.

Грамадзяне, напружце сёлета свае сілы—яшчэ больш, чым летась—зараз жа складайце дэклярацыі Школьным Інспэктаром, пільна прытрымоўваючыся інструкцыі, якая выясьняе закон аб адчыненьні ўрадовых беларускіх школ. Подпісы бацькоў на дэклярацыях павінны сцьвярджаць войты бясплатна, дэклярацыі з заявай павінны быць пад расьпіску, або заказным пісьмом, здадзены Школьнаму Інспэктару не пазьней 31 га сьнежня 1927 года.

Памятайце, грамадзяне, што толькі такі парадак дамаганьня дасьць права на беларускую ўрадовую школу.

За парадамі зварачвацца да Галоўнай Управы Тавар. Беларускае Школы (Вільня, вул. Сьв.-Ганны 2—3).

Няхай ніхто не пакладае рук у пачатай справе здабываньня роднай школы і не чакае. Час ідзе. Мы будзем змагацца за родную школу. Мы мусім дабіцца і даб'емся.

**Галоўная Управа
Т-ва Беларускае Школы.**

Правал „мірнай палітыкі“ Злучаных Штатаў у Сярэдняй Амэрыцы.

Мы ня раз адзначалі, што на арэне сусьветнай палітыкі распачалася пляновая ўпорная зацятая барацьба дзьвюх найвялікшых, найбагацейшых дзяржаваў сьвету — Амэрыкі і Англіі. Барацьба ідзе ў кожным пункце зямной паверхні, ідзе—не на жыцьцё, а на сьмерць—бо ідзе ня больш ня менш, як аб панаваньне над морам, над сьветам. Усё больш магутнеючая Амэрыка пастанавіла выдзерці гэтае панаваньне над сьветам з рук усьцяж бяднеючай ды амаль не разваліваючайся Англіі.

Мы помнім, якую пляновую акцыю распачала Амэрыка, каб пазбавіць Англію, ды англійскі флёт тых уплываў на ўсе марскія дзяржавы, якія давала Англія, як сусьветная манаполія на так званыя „нафтавыя станцыі“, раскіданыя англійскай буржуазіяй па ўсім сьвеце, — найважнейшых марскіх шляхоў. Амэрыка „ў саюзе“ з расейскай „нафтай“, навет ня прызнаўшы яшчэ Радавага Ураду, пачала будаваць свае станцыі, канкуруючыя з англійскімі, а перадусім — касуючы англійскую манаполію, ды англійскую дыктатуру на гэтых шляхох... Далейшым шагам, пагражаючым поўным спыненьнем англійскай гегемоніі на моры, была пастанова амэрыканскага ўраду—ў хутчэйшым часе выканаць „вялікую праграму марскіх збраеньняў“, якая мае—падвоіўшы сілы сучаснага амэрыканскага флёту, зрабіць яго вялікшым за англійскі. Ясна, што бяднеючай Англіі папросту з грашовых прычынаў ня ўгнацца за багатай Амэрыкай у канкурэнцыі будаваньня ваенных караблёў... Але — побач з гэтым—ідзе і пляновая акцыя Амэрыкі „на сушы“, якая,—кідаючы свае капіталы па ўсім сьвеце, асабліва ў месцах, дзе дагэтуль непадзельна панаваў англійскі капітал, і выціскаючы адтуль апошні,—тым самым выціскае і палітычныя ўплывы Англіі з тых краёў, дзе яны дагэтуль панавалі...

У адным з папярэдніх нумароў мы бачылі, як лоўка гэты амэрык. капітал нарыхтаваўся падразаць панаваньне Англіі над усім Нілам дый усімі краямі, якія ляжаць уздоўж гэтай вялізарнай ракі, з якой зьвязаны ня толькі дабрабыт, але і папросту існаваньне ўсіх гэтых краёў. Амэрыканцы толькі запрапанавалі абісінскаму ўраду капіталы на будаваньне вялізарнай грэблі на верхнім цячэньні Ніла, якая мела б трымаць у амэрыканскай руцэ жыцьцё ды сьмерць усяго ніжэйшага цячэньня ракі, ды зьвязаных з ёй краёў, якія цяпер усе знаходзяцца пад большым ці меншым „уплывам“, ці папросту панаваньнем Англіі. Мы бачылі, які страшэнны перапалох зрабіўся ў Англіі пры адной вестцы аб гэтай умове Абісінскага ўраду з амэрыканскімі капіталістамі...

З свайго боку і Англія — чым толькі здолее стараецца напаскудзіць Амэрыцы ў яе сусьветнай палітыцы ў пашырэньні Амэрыканскага імпэрыялізму, якога сьмяротна баіцца, як нясучага ён нямінучую гібель... Трэба прызнаць, што пакуль-што і Англіі ўдаецца так падразаць амэрыканскую палітыку, што яе кіраўнікі аж корчацца ад гневу ды злосьці...

Нядаўна сэнат невялічкай Панамскай Рэспублікі, праз тэрыторыю якой праходзіць выбудаваны Амэрыкай, страшэнна важны для яе Панамскі Канал; рэспублікі, якую Амэрыка лічыла ўжо папросту „сваёй уласнасьцю“, сэнат гэтай рэспублікі — ня больш ня менш, як адкінуў праект трактату саюзу, ды прыязьні з Амэрыкай... Гэты нячуваны факт выклікаў такое страшэннае абурэньне ў Амэрыцы, а перадусім у яе кіруючых колах, што тыя ня стрымаліся і сам кіраўнік замежнай палітыкі Злучаных Штатаў, міністар Келлог заявіў публічна, што гэткая пастанова Панамскага сэнату можа быць вытлумачана толькі — варожым уплывам эўрапэйскай дзяржавы,—чытай ясна—Англіі...

Слушна, падчырківаюць апазіцыйныя газэты Амэрыкі ўсю „нязвычайнасьць у гісторыі і практыцы гэткай сэнсацыйнай заявы міністра“... ўказываюць забойча на ўсю недарэчнасьць ды сьмешнасьць заявы міністра, якая — „робіць адказнымі эўрапэйскія дзяржавы за непасьпех яго палітыкі“...

Але факт застаецца фактам: Англія „напаскудзіла“ Амэрыцы запраўды ж пад „самым яе носам“—у самым важным месцы, у самай важнай для яе справе—у справе марскога лучэньня яе заходняй паловы з усходняй, лучэньня абодвух яе флётаў — атлянтыцкага і ціха-акіянскага, зрабіўшы спробы закупарыць для Амэрыкі яе Панамскі Канал...

Англія адказала Амэрыцы амаль ня тым-жа, што толькі-што зрабіла Амэрыка Англіі ў Абісініі, зрабіўшы таксама справу сталай пагрозы панаваньню Англіі над Нілам, ці—над Эгіптам і Суданам, якімі Англія паміма іх гаспадарчага для яе значэньня (бавоўна і г. д.) зацікаўлена перадусім стратэгічна, як падступамі да панаваньня над Суэцкім каналам, забясьпечваючым Англіі найкарацейшую марскую дарогу ды сувязь з Індыяй... Ясна, што абодва падраўшыяся жываеды хочуць ухапіць адзін аднаго за самае „жывое“—балючае месца...

Як ведама, гэтая канкурэнцыя паміж Амэрыкай і Англіяй асабліва завастрылася пасьля краху апошняй канфэрэнцыі ў Жэнэве ў справе „разбраеньня на моры“, які і прывёў—замест разбраеньня, — да страшэнных выперадкаў у збраеньнях.

Амэрыка адкінула на канфэрэнцыі ўсе дамаганьні Англіі, якая хацела выкруціцца „легальна“ з абавязкаў, падпісаных ёй на канфэрэнцыі ў Вашынгтоне. Тады Англія—сарвала канфэрэнцыю, паразумеўшыся адначасна з галоўным ворагам Амэрыкі—Японіяй, з якой цяпер мае аднавіць даўны многалетні саюз...

Амэрыка, як ведама, усімі сваімі сіламі—даляраў ды гарматаў—прэцца, каб захапіць уплывы над усей Сярэдняй Амэрыкай, сягаючы навет далёка ў Паўдзённую Амэрыку... „Амэрыка для амэрыканцаў“, казаў слаўны лёзунг аднаго з даўнейшых прэзыдэнтаў Амэрык. Штатаў—Монроэ. „Амэрыка ўся—для паўночных амэрыканцаў“ крыху папраўілі сучасныя вашынгтонскія імпэрыялісты. Але дагэтуль усе правакацыйныя — амэрыканскімі палітыкай—аружжам і капіталам — паўстаньні ў Мэксыцы, Нікарагуа і інш.—нічога рэальнага не далі Амэрыцы, і гэта—**дзякуючы супольнай акцыі Англіі і Японіі,** якія ўсьцяж паралізуюць усе захватныя імкненьні Амэрык. Штатаў у Сярэдняй Амэрыцы... І вось, англійская дыплёматыя працуе цяпер усьцяж — над **аб'яднаньнем усей Паўдзённай і Сярэдняй Амэрыкай, у пратэсьце проці захватных імкненьняў Паўночных Штатаў,** якія распрацавалі ды маюць намер выканаць—калі ня ўдасца дыплёматычным, мірным шляхам, дык папросту шляхам ваеннага гвалту над дробнымі дзяржавамі Сярэдняй Амэрыкі—поўны захват апошняй пад сваю руку... Дагэтуль гэтая тактыка Амэрык. Штатаў спатыкала неяк больш **пасыўны адпор** з боку загрожаных ею дзяржаваў Сярэдняй Амэрыкі: усялякую **актыўнасьць адпору** хутка спыняў усемагутны амэрыканскі даляр...

Цяпер ва актывізацыю гэтага адпору кінуты, трэба думаць, вялізарныя грошы абодвума саюзьнікамі-ворагамі Амэрыкі — Англіяй і Японіяй... І вось, як бачым, абраз адразу зьмяняецца: пакорныя дагэтуль дробныя дзяржаўкі пачалі яўна, абураючы, гневаючы да апошняй меры амэрыканскага волата бунт проці несумернага магутнейшага суседа-жываеда... Амэрыканскаму імпэрыялізму, які дагэтуль так хваліўся сваей „магутнасьцю“ ды „мірнымі способамі“ сваей палітыкі, прыдзецца і дзякуючы „англійскай інтрызе“—тасаваць тактыку яўнага гвалту, або—адмовіцца ад сваіх імкненьняў...

Пэўне ж, што спадзявацца апошняга — наіўна... Дык трэба спадзявацца ў найбліжэйшым часе страшэннага завастрэньня актыўнасьці амэрыканскага імпэрыялізму, які—у рашучай канкурэнцыі ды барацьбе за свае мэты з англійскім ня будзе, здаецца, доўга ды марудна выбіраць шляхі ды способы для рэалізацыі сваіх апэтытаў; у раздражэньні барацьбы ён будзе, трэба думаць, тасаваць — „найпэўнейшыя“ — будзе рубаць мячом там, дзе ня дзее даляр...

Хто чытае нашу газэту і не прысылае падпіскі, той ня спрые разьвіцьцю роднай беларускай прэсы.

БРАТЫ! Прысылайце падпісную плату, а хто задоўжыўся, выраўняйце свой доўг.

Навет чужыя разумеюць!..

У больш-менш прызваітым ў адношэньні да меншасьцяў — з усіх штодзенных часопісаў у Вільні „Кур. Віленьскім“, дзе мае пэўныя ўплывы група маладых вучоных-беларусаў польскай культуры, зьмешчаны чаловы артыкул аднаго з іх — гр. С. В. — „Паляваньне за мандатамі“. (W pogoni za mandatem). Аўтар артыкулу, канкрэтызуючы агульныя меркаваньні ведамага нашым чытачом лісту гр. Самойлы — аб немагчымых, маральна атручываючых ды руйнуючых грамадзянства звычаях, заведзеных у нас узаемнай партыйнай грызьней, указывае як на ярчэйшы ды агіднейшы прыклад гэткіх звычаяў, гэткага „хаосу шалёнай узаемнай барацьбы, найагіднейшай, найпаскуднейшай хлусьні і клеваты“—тую „гвалтоўную атаку, якую — ад часу арышту паслоў і дзеячоў Грамады—распачала „сельсаюзьніцкая“ прэса проці заслужанага беларускага дзеяча А. Луцкевіча“.

„Ня было закіду, ня было бруду досьць вялікага, каб ім не аплявана Луцкевіча. Адно толькі на падставе гэтых рэвэляцыйных „адкрыцьцяў“, зьмешчаных у шовіністычнай „Сялянскай Ніве, трэба было распачаць проці Луцкевіча працэс аб дзяржаўнай здрадзе. З свайго боку беларуская варожая да Луцкевіча прэса зрабіла ўсё, што было для яе магчыма, каб справакаваць арышт гэтага дзеяча. Навет ужо пасьля факту арышту і заключэньня гр. Луцкевіча ў вастрог на Лукішках „сельсаюзьніцкая“ прэса не магла супакоіцца. Падаючы прэсавую качку, пазычаную з польскай часопісі — аб быццам „рэвэляцыйных“ паказаньнях п. п. Тарашкевіча і Астроўскага, якія быццам мелі прычыніцца да арышту Луцкевіча, не ўважала яна патрэбным адпаведна патрактаваць гэтую прэсавую качку. Але—да яе дадана такая „тонкая“ „ўвага Рэдакцыі“, што кожны мог думаць аб гэтай іляжывай вестцы—што толькі хацеў...

Намеры аўтараў гэтай прэсавай хлусьні — залішне ясныя, каб можна было мець якія-нябудзь сумлівы ў гэтым кірунку. Ішло ім аб тое, каб гэткім спосабам патапіць у апініі беларускага грамадзянства паслоў, якія сядзяць у Вронках, — сваіх некалісьці найактыўнейшых працаўнікоў“.

Далей аўтар артыкулу ўказывае сьвежы доказ гэтага „страшнага ўзаемнага стасунку“ — на раўнадушша белар. дзеячоў з іншых лагераў“ да справы „сьвята беларускай школы“,—што ярка выразілася ў байкоце імі (—сельсаюзьнікамі і іншымі—) урачыстасьці 10 угодкаў беларускай сярэдняй школы ў салі Белар. Гімназіі, ладжанай Т-вам Бел. Школы...

Слушна аўтар бачыць у ва ўсіх гэтых фактах — „маральнае гніль е і шуканьне толькі асабістай кар'еры“ (мандатаў...)—з боку такіх „павадыроў“ народу, якія пэўне-ж не дарасьлі да гэткай высокай, адказнай ролі“. „Сёньня—у паляваньні за мандатамі — яны парвалі з усялякай прызваітасьцю. Брудная, агідная дэмагогія, вось — тое, што яны кідаюць, як духоўную страву для свайго грамадзянства... Сёньняшні стан палітычнага жыцьця (беларускага грамадзянства) — дзякуючы такім яго „павадыром“, як кіраўнікі „сельсаюзьніцкай“ прэсы, — страшны якраз таму, што—нясе ён атруту ў чыстыя душы беларускай моладзі, уводзіць гангрэну (заразу крыві) ў шырокія масы беларускага народу, які—паміма ўсялякай агітацыі з Усходу і з Заходу — мае ў душы глыбокія падставы маралі і грамадзкасьці“...

Факт зьмяшчэньня гэтага голасу ўказанай групы маладых польскіх вучоных, у газэце, якая лічыцца органам „дэмакратычнага крыла“ сучаснага польскага ўраду, трэба прызнаць вельмі паказальным. Факт, гэты сьведчыць, можна думадь, — аб тым, што „рэчовыя даводы“ ў справе гр. Луцкевіча аказаліся залішне „плыўкімі“...

Але-ж апрача гэткіх „меркаваньняў“ ды дагадак з нашага боку, у артыкуле гр. С. В. ёсьць рэчы, якіх сьцьверджаньне ў паўурадавай польскай газэце мае для нас асабліва, зусім бясспрэчнае значэньне.

Нам ведама — асоба, укрыўшаяся праврыста пад пачатнымі літэрамі свайго імя і прозьвішча, — якая роўна шчыра цікавіцца тым, што творыцца ў беларускім грамадзянстве, як ведае-ж пэўне-ж больш, як мы, абтым, як стаяць розныя цікаўныя для нас справы ў „уплывовых сфэрах“ польскага грамадзянства. І вось, С. В. сцьвярджае, што арышт грам. Луцкевіча, якога ён не баіцца, як значная частка так-званага „беларускага грамадзянства“, назваць „заслужаным дзеячом“ дый бароніць яго добрае імя—ад „сваіх“ — клеватнікоў, сцьвярджае, што арышт грам. Луцкевіча быў амаль не справакаваны сельсаюзьніцкай прэсай, што прынамсь—прэса гэта—„зрабіла ўсё, што толькі было ў яе сіле, каб справакаваць арышт гэтага дзеяча“. Таго дзеяча, дадамо, які зьяўляецца зачынальнікам ды доўгалетнім павадыром усяго адраджэнскага руху беларускага народу, шчырым, непахільным, ахвярным барацьбітам за яго нацыянальнае, палітычнае і сацыяльнае вызваленьне. Але гэта—ня ўсё. Прыхільны, але і аб'ектыўны, наглядчык нашага грамадзка-палітычнага жыцьця сцьвярджае, што „сельсаюзьніцкая прэса“—і яе „павадыры“ — вось запраўднае вогнішча таго маральнага гніл ля, таго агіднага бруду, які—запраўднай гангрэнай уваходзіць у душу нашага здаровага ў грунь це народу ды маладога нашага грамадзянства, забіваючы яго энэргію, яго жыцьцё. Гэты шляхотны голас хаця звонку, але — зблізка, пацьвярджае ўсё тое, што пісалася ўсьцяж працаўнікамі тэй маральнай заразы, якая плыве ў народ з крыніцаў „сельсаюзьніцкай прэсы“. Больш дадаваць да ўсяго паданага вышэй нам няма патрэбы.

Але з усяго, што сказана вышэй, трэба ўсё-ж зрабіць пэўны практычны вывад з аднаго боку, як заклік да ўсяго беларускага народу—грамадзянства, а з другога—як катэгарычнае дамаганьне ад тых, хто ўносіць заразу, бруд, расклад ды маральнае гнільлё ў наша грамадзка-палітычнае жыцьцё.

Аўтар артыкулу кажа глуха—аб „сельсаюзьніцкай прэсе“, аб „маральна гнілых“, „атручаных кар'ерызмам“, бачучых толькі „мандаты“ — ня годных беларускага народу „павадырох“, не называючы іх прозьвішчаў. У віду набліжаючайся выбарнай кампаніі, якая пэўне-ж мае выразіць волю народу, даверыўшы лёсы апошняга ў рукі тых ці іншых асобаў, мы цяпер павінны яшчэ раз назваць цалком прозьвішчы гэтых „павадыроў“... Гэта ведамыя нам усім паслы Ярэміч і Рагуля.

Ці-ж можа быць які сумліў у тым, што сваімі даносамі, сваім—сьцьверджаным об'ектыўным голасам у польскай паўурадавай газэце—учасьцем у арышце найбольш заслужыўшагася беларускаму народу дзеяча грам. Луцкевіча, яны, гэтыя паслы Ярэміч і Рагуля, скончылі назаўсёды сваю палітычную кар'еру. Дык—выражаем тутака — нашу пэўнасьць—у тым, што аніводны грамадзянін, шануючы чыстую і сьвятую справу нацыянальнага і сацыяльнага вызваленьня беларускіх працоўных мас, ня дасьць сваей згоды на тое, каб гэтыя „сяўцы маральнага гнільля ды раскладу“ ізноў выставілі свае кандыдатуры на павадыроў-паслоў беларускага сярмяжнага народу; як роўна ж у тым, што ані самі яны не пасьмеюць зрабіць гэткую зьнявагу вызвольнаму руху беларускіх працоўных мас, іменем якога яны так любяць прыкрывацца. Якія-б ні былі выбарныя меркаваньні ды камбінацыі паміж беларускімі партыямі ці групамі, адно можна ўжо лічыцца пэўным: іменаў Ярэміча і Рагулі — пасьля таго, што аб іх сьцьверджана, як у беларускай таксама і ў польскай прэсе, — у гэтых камбінацыях быць ня можа!!

„Канцэрт“, згатаваны англійскаму прэм'еру работніцкімі пасламі ў парляманьце.

На паседжаньні 16 лістапада работніцкія паслы ізноў рашуча дамагаліся, каб урад прыняў безадкладна рашучыя меры ў справе галадаючых безработных вуглякопаў. Выступіў сам Мак Донадьд, які трэбаваў шырокай рэформы ўсяе вугальнай прамысловасьці і помачы безработным. Калі, пасьля Мак-Дональда, на трыбуну для адказу ўзышоў міністар гандлю і прамысловасьці, работніцкая апазіцыя патрэбавала, каб адказ даў сам прэм'ер Балдвін. Але той усьцяж сядзеў нярухома... Тады паслы-сацыялісты пачалі рабіць яму „кашачы канцэрт“... Старшыня зрабіў перарыў. Але пасьля перарыву ўся апазіцыя ізноў патрэбавала, каб выступіў сам прэм'ер. Ізноў пачаўся—крык, сьвіст —па адрэсу прэм'ера. Старшыня—адсрочыў паседжаньне да-заўтра. Паслы большасьці і апазіцыі, страшэнна раздражненыя, доўга ня спынялі спрэчкі ды лаянкі і пасьля гэтага. Прэм'ер яшчэ крыху паслухаў гэтага галасу, пасьля—пад нямоўчны сьвіст апазіцыі—вышаў з салі... „Адмаўчаўся“... Пэўне-ж — „дробная справа“—работнікі мруць з голаду...

„Канстытуцыйнае творства“ гішпанскага „парляманту“.

Гішпанскае „Нацыянальнае Сабраньне“, якое склікана ген. дэ Рывэрай, замест законнага парляманту,—пачало працаваць — над стварэньнем „новага канстытуцыйнага ладу“ ў краі... Яно апрацавала праект „парляманту“, які мае складацца з 2 палатаў: верхняй і ніжняй. Верхняя палата, ці даўнейшая „Каралеўская Рада“, мае называцца „Палітычнай Палатай“ і будзе складацца напалову—з назначаных каралём, напалову з выбраных мясцовымі самаўрадамі сяброў. Гэта „Палітычная Палата“ будзе выбіраць прэм'ера на нэўны час, у працягу якога ён будзе „забраніраваны“ проці ўсялякай крытыкі з боку паслоў—ніжняй палаты. Апошняя ня можа тады выражаць прэм'еру недаверые... Правоў і абавязкаў гэтай другой палаты, якая мае назоў „палаты народнага прадстаўніцтва“, „парлямант“ яшчэ не апрацаваў, але—згары ўжо ясна, што ніякага рэальнага ўплыву яна мець у дзяржаве ня будзе...

Такое-ж „творства“ італьянскіх фашыстаў.

Але гішпанскім, як і ўсім іншым фашыстам,—далёка да іх італьянскага першаўзора.—Фашыстаўскі „парлямант“ толькі-што апрацаваў, а Мусоліні—выдаў дэкрэтам—новы „закон аб выбарах“ у парлямант... — Паводле гэтага дэкрэту „аб выбарах“ — ніякіх выбараў у парлямант больш ня будзе. — Бо-ж „выбірацца“ могуць толькі тыя, якія належаць да партыі фашыстаў дый маюць „пасьведчаньне“ аб тым, што працуюць у аднэй з яе арганізацыяў. Гэткім чынам парлямант папросту будзе складацца з 400 фашыстаў, якіх пэўне-ж проста „выбяруць“ мясцовыя фашыстаўскія баёўкі дый зацьвердзіць—цэнтральная Рада партыі.—Вось, гэта дык прынамсь—ясна.

Прэзыдэнт Масарык аб пераглядзе Вэрсальскага Трактату.

У нямецкіх газэтах апублікавана заява прэзыдэнта Чэха-Славакіі Масарыка—аб тым, што ён—„разумее, што граніцы, створаныя Вэрсальскім Трактатам, не канчальныя, дый што можна гутарыць аб іх пераглядзе ды папраўленьні ў дэталях“. Заява Масарыка выклікала страшэннае абурэньне ў францускай прэсе, асабліва нацыяналістычнай; знайшла сабе такі-ж водгук і ў польскай прэсе.

„Праваканцыйная“ прамова б. канцлера Лютэра.

Былы канцлер (прэм'ер) Нямеччыны Лютэр у сваей прамове на прадвыбарным сабраньні ў Гданску заявіў паміж іншым,— парэзаныя Трактатам немцы ствараюць аднак-жа надалей—адзіную нацыянальную цэласьць. І заўсёдная мэта нямецкага ўраду—рэалізаваць з часам лятуценьні ўсіх немцаў — аб дзяржаўным адзінстве. Дзеля таго „страж нямецкая“ („варта“)—павінна пільна

Палітычная хроніка.

У Польшчы.

Блёк нацыянальных меншасьцяў.

У канцы апошняга тыдня адбываліся перагаворы між Ундо. Сіоністамі, Літвінамі, Немцамі, Беларускімі Сельсаюзьнікамі і Хадэцыяй у справе выбарнага блёку нацыянальных меншасьцяў. Блёк трэба лічыць амаль ня зьдзейсьненым.

Урадовая прэса аб блёку меншасьцяў.

У зьвязку з нарадамі прадстаўнікоў нацыянальных меншасьцяў і амаль пэўным выбарным блёкам урадавая прэса ўзняла гвалтоўную атаку.

Галоўную сваю атаку ўрадовая прэса скіроўвае на жыдоў, лічучы іх ініцыятарамі і арганізатарамі блёку нац. меншасьцяў. Урадовая прэса пагражае жыдом усялякімі рэпрэсіямі, калі яны застануцца і ня выйдуць з блёку.

Напад на Грынбаўма.

Увачавідкі ў зьвязку з праэктуемым блёкам на правадыра сіяністаў быў з'арганізаваны напад. На варочаючагася каля першай гадзіны ў ночы з партыйнага сабраньня пасла Грынбаўма трое тыпаў зрабілі напад і пачалі яго біць палкамі каля самае ягонае хаты. Зьбегшыяся на крыкі Грынбаўма прахожыя даставілі яго, усяго пакалечанага, да хаты.

Па поваду гэтага нападу орган сіаністаў „Nasz Przegląd“ піша што: чын нападаючых бязумоўна выходзіць з якойсь цэнтралі палітычнага тэрору“. Няма чаго казаць, што гэты выпадак вельмі характэрны для выбарнай кампаніі.

Адмова субсыдыяў Цэнтральнаму Таварыству Земляробства.

Апошнімі днямі ўрад Пілсудскага ў зьвязку з няўхільнымі выбарамі адмовіў урадовых субсыдыяў Цэнтральн. Таварыству Земляробства. Таварыства гэтае зьяўляецца галоўнай экспазытурай Хадэцыі. Дагэтуль, якая б зьмена ўраду не наставала, Цэнтральнае Земляробскае Таварыства ўсёроўна атрымоўвала што-месячна субвэнцыі і субсыдыі. Цяпер-жа на пярэдадні выбараў адабрана хадэцкай экспазытуры навет звычайная што-месячная дапамога з урадовых грошаў.

З гэтага відаць, якую рашучую барацьбу з хадэцыяй распачаў Пілсудскі, калі на пярэдадні выбараў сягнуў на непарушны дагэтуль доступ хадэцыі да дзяржаўнага карыта.

Гэты факт цікавы і з другога боку. Ён паказывае працоўным масам тыя спосабы, якімі іх крываві грош, спагнаны пры дапамозе падаткаў, пераходзе ў рукі буржуазных партыяў. Вось адна з крыніц існаваньня аграмаднага добра аплачываемага партыйнага апарату буржуазных партыяў і іх прэсы. Вось крыніцы, з якіх чэрпаюць буржуазныя партыі свае аграмадныя выбарныя фонды. Імя гэтай крыніцы—„урадовае карыта“.

„Kółka Rolnicze“ ўрадовай дапамогі не пазбаўлены.

Як паведамляе прэса, Цэнтраля „Kółek Rolniczych“ урадовай дапамогі не пазбаўлена. Дапамога на гэты месяц ужо атрымана. Цікавае параўнаньне і не патрабуючыя камэнтарыяў вывады насоўваюцца самі сабой.

Заграніцай.

Работніцкая партыя выразіла англійскаму ўраду недаверые.

У зьвязку з інтэрпэляцыяй Партыі Працы ў справе нячуванага цяжкага палажэньня работнікаў вугальнай прамысловасьці, распачаліся ў парляманьце вострыя спрэчкі. У выніку разьверненага шырокага абразу бяды работнікаў-вуглякопаў, да якой пасыўна прыглядаецца рэакцыйны англійскі ўрад, работніцкі клюб парляманту ўнёс прапазіцыю—выразіць ураду недаверые.

Karel Dewetter.

Чорныя арляняты.

(Вольны пераклад з чэскага Ляо-Дзэ).

Гэта было ў 1868 годзе ў часе найстрашнейшай рэакцыі, у душныя, але рухлівыя дні народных мітынгаў і сьвят, палітычных судоў, пакут і цяжкіх адседак.

Сталася яно ў ветраную дажджыстую ноч, якая сваею чорнаю цемраю прыкрыла глыбока старое паўднёвае Чэскае места Валтавін—сталася ў тую цёмную бурную страшную ноч, калі на дварэ раз-паразу грахатаў пярун, бліскавіцы крыжаваліся з бліскавіцамі, калі ліў такі густы і буйны дождж, што, здавалася, што дзесьці прарваліся ставы і грэблі на Валтаве і сьпяшаць як мага хутчэй затапіць аж па таго бляшанага пятуха, што тарчэў на вежы.

Вецер выў і стагнаў, скрыпеў і трашчэў харугвечкамі на стрэхах, грухатаў мэталічнымі вывескамі цэхавых майстраў, трос акяніцамі, бранчэў вокнамі і стукаў усім тым, ці іншым, што трафам пападалася яму на дарозе, хоць гэта можа і мала каму было люба.

Наастатку навальніца пранясласа, але вецер і дождж не перасталі, цемра не рассеялася, а наадварот станавілася ўсё большаю і большаю.

Некалькі нафтавых ліхтароў, якім паважаныя і мудрыя Валтавінскія радныя паверылі важную і нялёгкую справу асьвячваць, як прадмесьці, так і прылепленыя да іх вуліцы, доўга, але дарэмна, змагаліся ў няроўнай барацьбе з дзікім віхрам, аж наастатку здаліся і згасьлі, — і цемра, хоць выкалі вочы, усемагутна і ўладна раскінула над горадам свае чорныя крыльлі.

Надварэ стала яшчэ болей страшна і жудка і дарэмна б хто шукаў на вуліцы хоць жывой душы.

Забіўшыся ў цёмны куток, як найдалей ад віхру і дажджу, спаў кожны глыбокім сном, не зварачваючы ўвагі ні на буру, ні на дождж, баючыся паказаць надвор навет нос.

Спалі ўсе, спаў навет стары начны старож: старая дзіравая яго сярмяга была ўся мокрая, ліхтар свой разьбіў ён аб рог якогасьці дому, а страшная бура ня дасьць старому вартаўніку і прыціснуць к вуснам трубы, ня толькі-што каб адтрубліваць гадзіны.

Прытуліўшыся ў прысёнку старой радніцы, адпыхае спакойна стары Маковічка, адпыхае з усімі сваімі ваеннымі прыладамі, а адгэтуль, напэўна, ня выстрашыла-б цяпер яго навет найбольшае ліха.

Бам—Бам...

Гэта на касьцельнай вежы выбіла другая гадзіна па поўначы.

Хвілю пасьля гэтага ціха адчынілася маленькая бакавая брамка ў старых варотах панскага замку, адзін бок якога займаў чуць ня ўсю адну старану чатырохкутнага рынку.

Праз брамку ціха высунуўся якісьці цень, хвіля—і брамка нячутна зачынілася, а цень хутка пасунуўся праз рынак.

Гэта быў слушны малады хлапец, адзеты ў старую з высокім каўняром сярмягу і ў нізка нацягнутай на вочы старой шапцы. На плячу ён вёс невялічкую драбінку, у правай руцэ асаджаны на даўгі кій муляр скі пэнзадаль, у левай руцэ невялічкае драўлянае вядзёрка з дзёгцем, а пад сярмягай мігцеў незаўважна старанна скрыты ліхтарык.

Прайшоўшы хутка рынак, хлопец пачаў абходзіць дамы, пільна прыглядаючыся да кожнай брамы і кожных дзьвярэй.

Што за патрэба пагнала гэтага чалавека сюды ў такую пару і чаго тут ён так пільна шукае?..

Чаго тут трэба гэтаму начному бадзяку з яго падазронымі прыладамі?..

Можа гэта якісьці разбойнік—ці злодзей, ці іншы якісь валацуга?..

Нічога падобнага!..

Гэта найсправядлівейшы, але заразам і найвесялейшы чалавек, якога мела калі гэта места...

Служыць ён у паноў і зусім нядаўна прысланы да тутэйшага ўпраўляючага.

У жылах яго цячэ бурлівая, непакорная, сьвядомая сваіх правоў кроў.

Бацьку яго, царскага ўрадоўца, якогасьці забытага ўсімі малога мястэчка, за яго народную працу, перасьледаваў строга ўрад. Долю яго падзялялі і яго сябры, між якімі быў і бацька знанага паэта Чэха.

Многа, ой многа хто з іх каратаў доўгія гады ў крэпасьцях і страшных вастрогах!..

У жылах нашага хлапца цякла бунтаўнічая бацькава кроў, а ў сэрцы гарачым бушаваў агонь помсты за прыгнечаны і пагарджаны народ.

Яшчэ ў той час, калі быў ён толькі малым вучнем, скупала яго ў сваіх хвалях, бліскавіцах і громе бура 1848 году.

Ужо ў той час, маючы толькі чатырнаццаць гадоў, стаяў ён на праскіх барыкадах, стаяў не дзеля таго, каб страляць з стрэльбы, ці з пісталету ў урадавых царскіх белажупаньнікаў — гэта ён мусіў пакінуць старэйшым, больш практычным, стаяў ён дзеля таго, каб набіваць зброю порахам і волавам—(у гэтым выказаў ён вялікую спраўнасьць дома, набіваючы старую бацькаву паляўнічую стрэльбу, або пісталет на дарогу), стаяў дзеля таго, каб хоць у першай хвілі памагчы раненым.

З тэй пары ненавісьць к царскім арлам расла ў ім з кожным днём, з кожным днём уся яго істота ўсё больш і больш хвалявалася моцным спраціўам да ўсяго, што пахла тухласьцю выраджаўшагася, перажытага старога ладу, пахла казённым аўстрыяцтвам, што цяжка душыла і ціснула працоўны чэскі народ, таптала навет у зародку кожную думку аб праве і свабодзе.

Як студэнт, браў удзел ува ўсіх сьвятах і гульнях свайго працоўнага народу і, як аматар, пільна працаваў у народных тэатрах.

(Канец будзе).

Да ўсіх сяброў Т-ва Беларускае Школы, сьвядомых грамадзян. і змагароў за асьвету і культуру беларускага народу.

Грамадзяне!

Хто ня ведае, у якім матар'яльным стане знаходзяцца ў сучасны мамэнт некалькі беларускіх гімназіяў у Зах. Беларусі?

Хто ня ведае, якую ахвярную працу нясуць вучыцялі і вучні, амаль галадаючы, каб падтрымаць гэты будынак, гэтую адзіную крыніцу асьветы і культуры для працоўных мас Зах. Беларусі?

Хто ня ведае, што тут гадуюцца сыны сялян і рабочых — кавалі іх лепшага жыцьця?

Дзеля гэтага кожны працоўны мусіць дбаць аб падтрыманьні гэтай кузьні, існаваньне якой залежыць толькі ад мазольнай рукі. А чаму?

Таму, што яны, гэтыя гімназіі, не атрымліваюць абсалютна ніякай дапамогі з боку польскага ўраду.

Асабліва ў цяжкіх матар'яльных варунках знаходзімся мы, вучні з інтэрнату пры Віленскай Беларускай Гімназіі.

Камітэт, які ўтрымлівае гэты інтэрнат, застаўся бяз грошаў, і пачынае патроху высылаць вучняў дамоў.

Сьлёзы льюцца ў нявіннага вучня, які ўступіў на шлях да здабыцьця сваё мэты — вызваленьня беларускага працоўнага народу — мусіць абарваць яго на поўдарозе.

Мы-ж ня можам прынясьці ім ніякай матар'яльнай дапамогі, апрача спагады ад шчырага сэрца, бо гэтае самае пагражае і нам.

Абавязак гэты ляжыць на вас, грамадзяне!

Дык усе сябры Т-ва Беларускае Школы, сьвядомыя грамадзяне, змагары за асьвету і культуру беларускага працоўнага народу, мусіце прыйсьці з дапамогай!

Няхай ускалыхне працоўныя масы ўсей Беларусі кліч:

„Дапамога вучням белар. гімназіяў“!!!

І мы верым, што нашае грамадзянства, сьвядомае сваіх абавязкаў, прыйдзе да нас з масавай арганізаванай дапамогай!

Подпіс 55 інтэрнацкіх вучняў пры Віл. Бел. Гімназіі.

АХВЯРЫ.

Зьмяшчаючы гэту адозву вучняў, радам з тым падаем да ведама, што Таварыствам Беларускае Школы ў выніку ранейшага закліку ў газэце пад назовам „Памажэцэ школьнікам“ атрыманы на карысьць інтэрнату Гімназіі:

1) Ад пасла С. Рак Міхайлвўскага 10 зл. з наступным пісьмом: „З-за кратаў турмы складаю Таварыству пасільную ахвяру на падтрыманьне беларускае сярэдняе школы. Хачу верыць, што грамадзянства Беларускае на правінцыі адклікнулася ахвярамі на добрую і вялікую справу“.

Сымон Рак-Міхайлоўскі.

1-XI-27 г. Вронкі.

2) Ад гр-на Максіма Бурсэвіча 10 зл. з наступным пісьмом: „Ад дня перавозу ўва Вронкаўскі вастрог я пакінуў курыць. Да гэтага часу зьбярог каля 40 злотых і паправіўся на здароўі. З гэтага пасылаю 10 злот. на інтэрнат пры Віленскай Беларускай Гімназіі і думаю, што гадунцы інтэрнату курыць не навучацца. У інтэрнатах пры Беларускіх Гімназіях жывуць найбяднейшыя дзеці сялян і работнікаў. Дапамагчы найбяднейшым здабыць асьвету лічу сваім абавязкам і да гэтага заклікаю ўсіх грамадзян. Спадзяюся, што добрыя сэрцы адклікнуцца і па магчымасьці ахвяруюць на падтрыманьне роднае моладзі, якая, пазнаўшы сьвет, асьвеціць найцямнейшыя куткі Бацькаўшчыны“.

З пашанаю: Максім Бурсэвіч.
Гэнэральны Сэкрэтар б. Грамады.

7 XI-27 г.

3) Ад пасла П. Мятлы 10 злот. з пісьмом: „Адклікаюся на прызыў Т-ва Беларускае Школы і пасылаю з-за кратаў пасільную ахвяру на падтрыманьне Беларускіх сярэдніх школ і інтэрнатаў пры іх. Спадзяюся, што Беларускае грамадзянства адклікнецца на заклік Т-ва Белар. Школы і пасьпяшыць з дапамогай нашай моладзі.“ „Няхай жыве Беларуская Школа“.

8 XI-27 г. Вронкі. Пётра Мятла.

4) Ад Скідэльскага гуртка 8 злотых, адлічка ад спэктакля, ладжанага М. Васільком у в. Баброўні, Горадзенскага павету.

5) Ад М.-Галіцкага гуртка, Слонімскага павету, 5 злотых пераслаў А. Лашко.

6) Ад сяброў Яруцiцкага гуртка, Слонімскага павету 9 зл. 25 гр.

За ўсе складзеныя ахвяры Галоўная Управа прыносіць шчырую падзяку вышэйпамянёным ахвярадаўцам.

Спадзяемся, што беларускае грамадзянства шырэй адклікнецца на гэты заклік вучнёўскае моладзі, вышаўшай з працоўнае гушчы, і дасьць магчымась ім вучыцца далей!

Ахвяры скіроўваць на адрэсу: Галоўная Управа Т-ва Бел. Школы, Wilno, Sw. Anny 2—3 для інтэрнату Віл. Бел. Гімназіі.

З беларускага жыцьця у Латвіі.

Дзьвінск.

12 лістапада у салі Дзьвінскай дзяржаўнай беларускай Гімназіі адбылася ўрачыстае святкаваньне 10-х угодкаў існаваньня беларускай сярэдняй школы.

Перад пачаткам праграмы вучнёўскі хор выканаў актовую песьню, а таксама латвійскі і беларускі гімны.

Дырэктар гімназіі С. П. Сахараў пазнаёміў прысутных з арганізацыяй першай белярус. гімназіі ў м. Слуцку, адзначыў вялікае значэньне гэтага сьвята наагул для беларускага адраджэнскага руху; потым зрабіў падрабязны агляд сучаснага становішча прасьветы на Беларусі, як пад уладаю Польшчы, так і ў Б. С. С. Р., а таксама і ў Латвіі, дзе беларусы карыстаюцца культурнаю аўтаноміяй і маюць дзяржаўную паддзержку на свае, ня толькі школьныя, але і культурныя патрэбы, як тэатр, выдавецтва і інш.

У заключэньне гр. Сахараў заклікаў сабраўшуюся ў вялікім ліку беларус. моладзь да сур'ёзнай працы, каб быць карыснымі для адраджэньня беларускага народу.

Пасьля рэфэрату вучнёўскі балалаечны аркэстр выканаў некалькі музыкальных нумароў з белар. народн. песень, вучні прадэклямавалі некалькі вершаў, вучыцелем В. О. Зенкевічам была выканана солё на скрыпцы і ў заключэньне вучыцелька рукадзельля А. Н. Трубецкая з вялікім пасьпехам прапяяла два белар. романсы „Зялёны дубочек“ і „Сасонка“.

На сьвяце былі прысутнымі вучыцялі і вучні гімназіі, пачатк. школы, а таксама і беларускае грамадзянства.

Сьвята зрабіла на ўсіх вельмі добрае ўражаньне. Прысутны.

сачыць ды цьвёрда стаяць — ня толькі над Рэйнам, але і над Віслай—бо абедзьве гэтыя вялікія рэкі—нямецкія...

Што ж датычыць Польшчы дый яе жаданьня мець уласны „выхад у мора“, дык гэта, казаў Лютэр, — зусім ужо ня так неабходна для Польшчы: колькі народаў разьвіваюцца дый добра жывуць — зусім ня маючы ўласнага мора..

Цікаўна, што гэтая прамова сказана чынным палітыкам Нямецкай дзяржавы — у Гданску... Гэткім чынам былы прэм. Нямеччыны прыняў чынвае ўчасьце, дый яшчэ як дэманстрацыйна, — у выбарах вольнага места Данцыга, які неяк „напалову“ аддадзены — „пад высокую руку Польшчы“...

Што робіцца ў далучаным да Францыі Эльзасе.

Як ведама, далучаныя да Францыі ў выніку апошняй вайны правінцыі Эльзас і Лётарынгія, якія Нямеччына адабрала ад Францыі ў вайне 1871 году, зусім ня так ужо ахвотна адайшлі ад Нямеччыны, асабліва—Эльзас, у якім немцаў бадай што больш, як французаў. Гэтыя правінцыі ўсьцяж трэбуюць ад францускага ўраду, які наагул пануе ў краі спосабамі бюракратычнай цэнтралізацыі,—краёвай аўтаноміі, якой яны карысталіся пад нямецкай уладай. Але гэтай аўтаноміі Францыя баіцца больш за ўсё. Бо-ж з яе можа лёгка спарадзіцца — сэпаратызм у бок Нямеччыны. Дык усьцяж ў „зьвернених на матчына лоно правінцыях“ ідзе страшэнная барацьба францускай бюракратыі з нямецкімі па духу, сымпатыям і мове—краёўцамі. Добрай ілюстрацыяй гэтай барацьбы зьяўляецца зачыненьне францускай уладай трох вялікіх нямецкіх газэтаў у Эльзасе, якія, як сьцьвярджаюць афіцыяльныя весткі, разыходзіліся („рассыланы дарма“...) у сотнях тысячаў экзэмпляраў па ўсяму краю. Газэты гэтыя вельмі востра крытыкавалі францускія парадкі і ўрад. Дык вось і атрымалі — „па заслугам“.. На тое—„дэмакратычная рэспубліка“.

Асаднае палажэньне ў Шанхаі.

Ад часу павароту ў Шанхай ведамага Чанг-Кай-Шэка, які прадаўшыся англійцам, здрадзіў ды правалiў усю, так слаўна распачатую справу — вызваленьня Кітаю з-пад ярма імпэрыялістычных дзяржаў, у месьце стала вельмі „неспакойна“... Справа ў тым, што здрайца слушна баіцца помсты ды расправы за свае чыны. Дык пайшлі чуткі, быццам камуністы рыхтуюць замах... Тады ўлады абвясьцілі ў шанхайскім акрузе асаднае палажэньне, каб трымаць, як сьцямнее запертым у дамох усё насяленьне вялікага таргова-прамысловага места... Ці адратуе гэтая ваенная асада мільённага працоўнага насяленьня места для аховы аднаго здрадніка яго ад заслужанай кары,—сумліўна...

Наша хроніка.

Ахвяры. На імя Камітэту Помачы Ахвярам Стыхійных Няшчасьцяў паступіла ад в. в. Масілявічы і Папкі, Слонімскага павету, Дзевяткоўскае воласьці 35 зл.

Усім ахвярадаўцам і гуртку Т-ва Бел. Школы ў Масілавічах за яго працу па збору ахвяраў Камітэт складае шчырую падзяку.

У Беларускі Музэй імя Ів. Луцкевіча ў Вільні надыйшлі ад грам. Дылькі Паўла, сэкрэтара Акружное Управы ў Косаве тры медных манэты з 18 стагодзьдзя, за якія Урад Музэю прыносіць шчырую падзяку.

Новая беларуская часопісь. Як даведваемся з паінфармаванай урадовай прэсы, у хуткім часе выйдзе ў сьвет новая беларуская часопісь пад назовам „Покліч“. Гэта будзе часопісь эсэра Мамонькі, у характары адказнага рэдактара выступае нейкі Міхал Грыдзюшка. Што ж—пачакаем выхаду і гэтай прадвыбарнай птушкі!

Напад на касу Слонімскага сэйміку. З Слоніма данасяць аб нападзе на сэймікавую касу. У касе знаходзілася 150 тысяч злотаў.

Адзін з напасьнікаў, Хаім Гольдбэрг з Вільні, забіты, тры іншых злачынцы затрыманы і пасаджаны ў мясцовы вастрог.

Афіцыяльная адмова ў легалізацыі беларускіх т-ваў. На імя М. Васілеўскага ад віленскага ваяводзкага ўраду за подпісам п. Кіртікліса надыйшла паперка, што Міністэрства Унутраных Спраў дэцызыяй з 12 кастрычніка г. г. адмовіла ў залегалізаваньні статуту беларускіх пісьменьнікаў і мастакоў Зах. Беларусі „Веснаход“. Разам з тым паведамляецца, што гэтая дэцызыя Міністэрства ёсьць аканчальная, таму закладчыкі Т-ва ня маюць права далей старацца аб залегалізаваньні.

Падобная паперка, амаль што ў даслоўных выразах надыйшла і на імя гр. І. Савіцкага адносна Саюзу Беларускіх вучыцялёў.

Ніякай прычыны адмовы, як у тым, так і ў другім выпадку, не падана.

Выбарныя гастралёры ў Вільні. Па газэтных вестках, гэтымі днямі ў Вільні „утварылася“ пэўна-ж на час выбараў „Krajowe Stronnictwo Ludowe“, якое злучае добра вядомыя сваею шкодліваю дзеяльнасьцю для працоўных масаў Заходняй Беларусі — партыі „Wyzwolenie“ і „Stronnictwo Chłopskie“.

Дзе яны толькі й былі—аж раптам зьявіліся. Ужо гэтыя панкі, прыехаўшыя пэўна-ж з Варшавы, або там яшчэ сабраныя да месца, выпусьцілі навет адозву пабеларуску, дэкляруючы „любімаму імі“ беларускаму народу залатыя горы ды малочныя рэкі з кісельнымі берагамі. Проста іх хоць да раны кладзі.

Беларускія працоўныя масы павінны помніць, што гэта тыя самыя партыі, якія ў папярэднія выбары, выпусьціўшы падобныя-ж абяцанкі і, дзякуючы малой арганізаванасьці тады беларускіх масаў, дасталі некалькі мандатаў, а потым цынічна здрадзілі сваіх выбаршчыкаў, стала галасуючы ў Сойме на шкоду іх. Трэба толькі ўспомніць аб галасаваньні за асаднікаў і іншыя „дабрадзействы“, каб добра ведаць, што гэта за прылётныя выбарныя птушкі.

Гэта ня што іншае, як частка творанага цяпер у Варшаве блёку „апазыцыі яго вялічаства“, прызначаная на абдурваньне беларускіх працоўных гушчаў.

Цікава, што санацыйны „Кур'ер Віленьскі“ ў радзе нумароў ня можа пахваліцца новым угрупаваньнем, выказваючы надзею, што яно паслужыць зародкам „jednego Wielkiego Stronnictwa Ludowego“, za jakim stanie lud, staną wszystkie organizacje demokratyczne, którym dobro obywateli W. Ks. Litewskiego leży na sercu“.

Вось, як яны загаварылі! Цікава, што гэта за „дэмакратычныя“ краёвыя угрупаваньні, аб якіх кажа санацыйны орган. Можна думаць, што гэта будуць розныя польскія дробна-буржуазныя, а можа і абшарніцкія разам групкі, да якіх далучаць Умястоўшчыну, Паўлюкевічаўшчыну, Шакуноў-Шапеляў ды іншых выбачайце, „беларускіх“, паляўнічых за мандатамі.

Дапраўды, весела робіцца ад гэтага прадвыбарнага шуму!

Спэктакль-вечарына. У суботу, 19-га лістапада, у Народным Доме трупаю Галоўнай Управы пад кіраўніцтвам грам. А. Міхалевіча пастаўлены былі дзьве п'есы: „Атрута“, драма ў 1 акце М. Гарэцкага і „Шустрая бабулька“, камэдыя ў 1 акце — Бажэнава. Абедзьве п'есы падабаліся публіцы. Гр. гр. Леванава, Лобан, Хвораст, Грыц, Туркевіч паважна аднесьліся да своіх роляў. Асаблівае ўвагі заслугоўвае гульня грам. А. Быховец (бабулька), Л. Замэцкага (дзед) і добра знаёмага віленскай публіцы — А. Міхалевіча, каторы шмат сьмяшыў публіку ў ролі старога доктара. З вонкавага боку п'есы былі абстаўлены добра. Толькі вопратка п'яніцы Рамана ня зусім адпавядала запраўднасьці. Трэба ў рампе даваць болей сьвету і завесьці новую заслону. Саля была поўная. На наступную вечарыну гатуецца камэдыя ў 3-х актах вядомага драматурга Астроўскага „На парозе справы“ ў перакладзе на беларускую мову грам. В. Грыц.

З Т-ва Бел. Школы.

Да ведама ўсіх жадаючых уступіць у сябры Т-ва Беларускае Школы.

Гэтым падаецца да ведама ўсіх жадаючых уступіць у сябры Т-ва Белар. Школы, што пры падачы заяваў неабходна адзначаць свой век побач з уласнаручнымі подпісамі.

Галоўная Управа
Т-ва Бел. Школы.

Да ўсіх гурткоў Т-ва Беларускае Школы Косаўскага павету.

Паведамленьне.

Гэтым Косаўская Акружная Управа паведамляе Вас, што 1 сьнежня 1927 г. адбудзецца павятовы зьезд дэлегатаў усіх гурткоў Т-ва (па 2 ад кожнага).

Павестка дня: 1) Справаздачы Галоўнае і Акружнае Управаў аб працы, 2) Перавыбары Акружнае Управы, 3) Даклад з мест, 4) Плян будучае працы і 5) Бягучыя справы.

Кожная Управа Гуртка няхай падрыхтуецца да наступнае справаздачы: 1) Колькі запраўдных сяброў у гуртку Т-ва, 2) Колькі і ў якой мове мае гурток кніжак і якія выпісвае газэты, журналы, 3) Ці ў Вашых і суседніх вёсках склалі дэкляранцыі на беларускую школу і на колькі дзяцей, 4) Якая ў Вас і ў суседніх вёсках існуе школа, 5) Як паступаюць сяброўскія складкі, 6) Якія недастачы ў працы Акружнае Управы і ў Вас у гуртку, 7) Колькі пастаўлена ў Вас спэктакляў, вечарын і прачытана лекцыяў рэфэратаў, 8) Сябры, прыежаўшыя на зьезд, павінны прывязьці: а) сяброўскія білеты сяброў, якім ёсьць менш як 21 год, в) палову належных ад Вас сяброўскіх складак.

Аб усіх зьменах у складзе Вашае Управы Гуртка, ці бібліятэкі-чытальні кожны раз паведамляйце: 1) Старасту, 2) Акружную Управу. Зьезд адбудзецца ў памяшчэньні Акружнае Управы ў м. Косаве на вул. Марачоўскай № 11. Пачатак зьезду ад 11 гадз. Уваход выключна па сяброўскіх білетах.

Сэкрэтар: П. Дылько.

Праца гурткоў Т-ва Беларускае Школы.

Сеньнавіцкі гурток. Косаўскага пав. арганізаваў з дазволу старосты збор ахвяр для павадзян Галіцыі. Сабралі: 8 пуд. жыта, 18 пуд. бульбы, 53 штукі яек і 13 зл. 75 гр. грашмі. Ахвяры скіраваны па назначэньню. Гурток атрымаў ад таго-ж старосты дазвол на рынкавы збор ахвяраў на карысьць бібліятэкі-чытальні пры гуртку.

Сябры Сенькавіцкага гуртка зварочваюцца да ўсіх гурткоў дружней налягчы на культурную працу, каб барджджэй заглянула сонца і ў беларускае ваконца.

Яруцікі гурток Слонімскага пав. 4 лістапада ладзіў спэктакль вечарыну ў польскай школе в. Яруціцы. Хаця дазвол ад старосты (як і заўсёды? Рэд.) прышоў позна, дзеля чаго публікі было мала, але п'есы „Суд“ і „Атрута“ былі сыграны добра і вельмі зацікавілі прысутных. Не абашлося і бяз „працы“ шкоднікаў, якія ўсімі сіламі стараліся справакаваць вечарыну.

Рэд. Пажадана падаваць прозьвішчы гэтых шкоднікаў, каб наш народ ведаў ворагаў сваей Бацькаўшчыны.

Той-жа гурток 6 лістапада арганізаваў вечарыну для моладзі, дзе сябра Якуцэня высьвятліў карысьць вечарыны. Тут былі сабраны ахвяры на карысьць незаможных вучняў беларускіх школаў. Грошы ў суме 9 зл. 25 гр. пераслалі ў Галоўную Управу Т-ва Беларускае Школы ў Вільні.

Гурток складае ахвярадаўцам і гаспадару дома, дзе адбылася вечарына, Івану Крату—шчырую падзяку.

Тут-жа сабрана ахвяра на карысьць бібліятэкі-чытальні пры гуртку.

Слонімская Акружная Управа.

Грамадзяне! Слонімская Акружная Управа пачала сваю Культурна-асьветную працу. Абавязак, як Управы, так і паасобных гурткоў—праводзіць у жыцьцё ўсе тыя пытаньні, якія парушаліся на З'езьдзе Т-ва 16 кастрычніка 1927 г. Ад культурнага роўня Народу залежыць яго дабрабыт і значэньне паміж іншых Народаў. Без развіцьця свае роднае культуры ні адзін народ не адрадзіўся ні духова, ні матэр'яльна, а быў толькі вывыскам для іншых народаў.

Дык, да працы, дарагія браты!

Няхай кожны сьвядомы беларус, які зразумеў ужо патрэбу адраджэньня нашае старонкі, паложыць цэглінку ў яго культурнай працы. Дзеля болей карыснай працы арганізоўвайце гурткі Т-ва, закладайце бібліятэкі-чытальні, а дзе можна, і народныя дамы; складайце дэклярацыі на ўрадовыя беларускія школы. Памятайце, што на Вас глядзяць беларускія дзеткі, якія хочуць вучыцца ў матчынай мове, на Вас чакае кааперацыя, на Вас чакаюць цёмныя куткі нашае Бацькаўшчыны, каб Вы асьвяцілі іх сьвятлом праўды і надзеяй на лепшую будучыню.

Да 31 сьнежня засталося зусім мала часу. Скарыстайце-ж гэтыя паўтара месяца, каб даць магчымасьць нашым дзеткам, нашай надзеі, пачуць у будучым годзе словы сваіх песьняроў. За дэклярацыямі і нарадамі зьвяртайцеся да свае Акружнае Управы.

Кожны беларус, жадаючы дабра сваёй бацькаўшчыне, павінен дбаць ад сваіх культурных установах. Калі цяжка працаваць, за нястачаю сродкаў, тым установам, якія ўжо існуюць па некалькі гадоў, то тым цяжэй пачынаць працу новым. Дзеля гэтага абавязак кожнага гуртка Т-ва, па магчымасьці хутчэй, унясьці ў Акружную Управу залеглыя сяброўскія складкі, каб гэтым даць магчымасьць Акружнай Управе паставіць культурна-асьветную працу нашага павету на адпаведную вышыню.

Падпісалі:
Старшыня і Сэкрэтар.

Слонімская Акружная Управа Т-ва Беларускае Школы з дня 23-га лістапада пераносіцца на Ражанскую вул. № 55.

Паведамленьне.

Уневажняецца білет № 184, выданы на імя Сулаўкі Себасьцяна з в. Плюскалаўцы, як згублены.

Уневажняюцца сяброўскія білеты № 6658 на імя Барбары Грэсь, № 4790 на імя Рагача Паўла і № 4791 на імя Варнавы Вадзіма. Першая належала да Беластоцкага гуртка і два апошніх да Пяшчанскага гуртка, Беластоцкага павету.

Галоўная Акружная Управа
Т-ва Беларускае Школы.

Ніколі не зьніштажай сваей беларускай газэты! Прачытаўшы, давай суседу, ці знаёмаму, каб і ён пазнаў праўду аб жыцьці свайго народу і даведаўся, што робіцца на сьвеце!

КАРЭСПАНДЭНЦЫІ.

Як у нас шырыцца культурна-асьветная праца.

(В. Капішча, Вялейскага пав.).

Прыемна чытаць і бачыць, як наша моладзь, ломячы ўсе перашкоды, ідзе да асьветы. Хто ня быў ніколі на вясковых тэатрах, хто ня бачыў гульні нашых маладых артыстаў-аматараў, — той не разумее нашае моладзі, яе імкненьня парваць путы цемры і асьвяціць нашу старонку.

У адзін хмурны дзень восеньню, вяртаючыся з Вялейкі (пав.) дамоў, я заглянуў у в. Капішча, дзе Асіпоўскі гурток Т-ва Беларускае Школы ладзіў спэктакль-вечарыну. Гулялі: „Суд“, „Боты“ і „Пасланец“.

Народу было многа. Відаць было сярод глядзельнікаў і зусім старых дзядкоў, якія, усеўшыся на першых мясцох, адказвалі маладым: „Мы, як старыя, лепш тут пачуем тую мову, якую вякамі захоўвалі і якую цяпер вам, маладым, перадаём“.

Воплескам ня было канца. Усе запомнілі пра сваё цяжкае, гаротнае жыцьцё. Радасьць, задавальненьне сьвяціліся на тварах прысутных.

Пасьля спэктаклю пачаліся пад струнны аркэстр таго-ж Асіпоўскага гуртка скокі. Я заглянуў да ініцыятараў і віноўнікаў нашага сьвята. З вялікім смуткам яны мне апавядалі, сколькі працы, энэргіі прышлося ім страціць, пакуль наладзілі тэатр. „У сваей вёсцы, — перадае адзін з артыстаў—нам удалося паставіць усяго, толькі два разы спэктакль, трэці раз Староста забараніў, матывуючы гэту забарону тым, што будынак пад тэатрам крыты саломай. Але нічога, збудуем і зімовы тэатр, а цяпер ставім спэктаклі ў другіх вёсках.

Я пакінуў гэты мілы гурток і паплёўся дамоў. У маіх вушах і цяпер зьвініць бадзёры адказ: ...„нічога збудуем зімовы тэатр“. Чэсьць вам, дарагія браточкі. Ваша— „збудуем!“—дае нам старым надзею, што вы збудуеце сабе лепшую будучыню і не загінеце ў няволе і цемры. Чэсьць!

Дзед Нефед.

Сьпіць наша вёска.

(в. Ярнава, Старавескае вол., Слонім. пав.).

Радасна неяк на душы, калі ўбачыш з газэты „Праца“ аб тым, што беларуская вёска прабуджаецца ад векавога сну, і як маладыя барацьбіты разганяюць цемру. У тойжа час агортывае жаль, калі паглядзіш на нашу вясковую моладзь, якая сьпіць непрабудным сном. Няма ў нас гуртка Т-ва Беларускае Школы, няма ні бібліатэкі-чытальні ні Народнага Дому. Замест таго, каб пачытаць газэту ці кніжку, мы толькі сабраўшыся лаемся брыдкімі славамі, а так-жа, замест таго, каб ставіць спэктаклі, зьбіраюцца на йгрышчы, дзе без гарэлкі, сваркі ды бойкі не абходзіцца. Вось, гэта першы занятак нашае моладзі, ад якой не адстаюць і пажылыя мушчыны. Але-ж, браткі, годзі спаць! Пара і нам прабудзіцца, працёрці вочы і паглядзець навакол сябе, як іншыя вёскі алганяюць ад сябе цемру і працуюць на культурна-асьветнай ніве, пракладаюць сябе шлях да лепшае будучыні. Каб і нам не астацца, і каб не пагасіць агонь, які разгараецца ў сэрцах маладых сяйбітаў культуры, а пайсьці па-прыкладу іх, дык трэба ўзяцца за працу, дарагія браткі!

Вясковы.

Дык абаронцы?!

(Вёска Шчарбаві, Баранавіцкага павету).

У 1925 годзе ў нас былі выбары ў валасны самаўрад. З нашае вёскі прашоў у радныя Д. Мікша. Досьць было яму трохі пажыць сярод паноў, як наш абаронца пачаў нас прадаваць. Вось для прыкладу адзін факцік:

Праводзілася сёлета ў восень у нас гмінная дарога, на якой кожны гаспадар мусіў пасыпаць пяску на куску ў 6 мэтраў працягу. Але наш „абаронца“, панюхаўшыся з людзьмі панскага заводу, ад якіх дастаў і на гарэліцу, перамяніў гэты загад і замест 6 мэтраў, нам — яго выбаршчыкам—загадаў па 20 мэтраў. Вось, як ён бароніць нашы справы. Хоць наш радны Д. Мікша лічыць сябе і беларусам, але, здаецца, беларус гэтак ня робіць.

Ганьба табе! Па тваей працы будзе табе і пашана.

Сын беларуса.

Культурная праца пад апекай паліцыі.

(в. Каранішчы, Вялейскага пав.).

На 23-кастрычніка г. г. быў у нашай вёсцы назначаны сход сяброў Каранішацкага гуртка Т-ва Беларускае Школы. Усе фармальнасьці, каб атрымаць дазвол, былі выканаы. Сябры ў вызначаны час пачалі зьбірацца. Зьявіўся і паліцыянт — гэты вечны наш „апякун“ з нейкім цывільным чалавекам.

Калі старшыня далікатна запытаўся ў незнаёмай яму асобы, ці мае ён хаця ад пастарунку дазвол быць прысутным на сходзе, дык сход пачуў адказ, што ён сам сабе дазваляе. Але гэтае пытаньне так не падабалася нашым „апякуном“, што досыць было ўбачыць трохі бульбы гаспадара пад лаўкай, як нас са сходу прагналі і „параілі“ хадзіць не на сходы, а ў касьцёл богу маліцца. Чым-жа ня добрыя апякуны, калі клапоцяцца і аб ратаваньню нашых душаў?

Вось, па якіх прычынам нам прышлося адлажыць сход і назначыць на 6 лістапада.

Цікава даведацца, ці бачаць вышэйшыя органы ўраду, пад якой апекай у нас адбываецца культурна-асьветная праца? Чаму-ж ня ведае!!—(*Рэд.*).

Управа Каранішацкага Гуртка Т-ва Белар. Школы.

Тоже беларусы.

У Вялейку прыехалі: „дзядзька“, (як ён сам сябе называе) Вярнікоўскі і былы грамадавец з Лэбядзэўшчыны Сьвірыда. Зьвярнуліся сьпярша яны да Вялейскіх беларускіх дзеячоў, пачалі абяцаць кожнаму і пасаду, і грошы і вялікую будучыню. Угаварвалі больш такім аргумантам: „вам што ідэя, абы грошы давалі. Далучайцеся да нас, дык зараз і бібліатэчка будзе, і будынак і ўсё, усё, навет, птушынае малако“. Паслухаўшы гэтых прыгожых абяцанак, можна падумаць: „ці ня імпэратар які ўваскрос — вялікшы за Мусоліні“: „Калі стараста які будзе нам пярэчыць, дык мы і старасту ўбяром“. Ай, Моська, знаць... Валам валіце ў „нацыянальную раду і прасьвету“, калі хочаце „абрэсьці зямны рай“.

Лічаць сябе беларусамі, а прывітальныя тэлеграмы, на зьезьдзе 6.VI, да міністраў паслалі? А тым, якія гніюць у Вронках за беларускае адраджэньне — ніхто і не падумаў. За тое на банкеце гарэлкі — разьліўное мора. Сеўнасьць была на банкеце ў поўнай меры, бо паны былі ў адным пакою, у „кабінеце“ Паўлюкевіча, а для шэрага хам'я пакой асобны. Ну але кінем банкет, а пяройдзем да справы.

У той-жа дзень, па прыезьдзе „дзядзькі“ быў наняты пакой для сэкрэтарыяту. Прывязьлі з Лебедзева Нехвядовіча, бо ў Вялейцы не знайшлі, і пасадзілі яго кіраўнікам сэкрэтарыяту.

Вось і сядзіць, чакае гэты кіраўнік думаючы, што валам паваляць у сэкрэтарыят, але прасяўзеўшы некалькі дзён і не дачакаўшыся нікога, пачаў сам хадзіць. Хадзіў, шукаў і не знайшоў.

Адным словам, пажыўшы некалькі дзён, рада паказала сябе з самага дрэннага боку. Раскрылі ўсе свае карты, за якія грошы яны працуюць (казалі за выйгрыш у рулетку і лёто), але і гэта-ж „ганаровы“ заробак. Але рулеткай ці заробіш столькі, каб жыць так, як жывуць сябры „Нацыянальнай здрады“.

Грамадзяне, калі хто з вас страціў сумленнасьць і гонар — уступайце ў партыю авантурыстаў. Каму ня дарага беларускае адраджэньне — валам валіце ў сэкрэтарыят дэнацыяналістаў Паўлюкевіча і Вярнікоўскага.

Калі з вас хто хоча сытна жыць, банкетаваць — бяжэце хутка да „дзядзькі“ ў „прасьвету“.

Цяпер жарты далоў. Памятайце, што недалёка выбары ў Сойм і да вас завітаець яшчэ не адна птушка. Стараніцеся ад іх, як ад чумы! У вас ёсьць прыклад, як гэтыя салаўі перад выбарамі пялі вельмі прыгожа, а пасьля здрадзілі сваіх выбаршчыкаў. Ідзеце толькі за сваімі шчырымі прыяцелямі, якія бароняць вашы інтарэсы, не чакаючы манны нябеснай і якія не абяцанкамі кормяць вас, а вядуць да арганізаванага змаганьня за лепшую будучыню, бо толькі ў арганізацыі сіла.

Беларус.

Пісьмы у Рэдакцыю.

Паважаны Грамадзянін Рэдактар!

Не адмоўце зьмясьціць у Вашай паважанай газэце пісьмо да Ураду Братняе Помачы Польскае Студэнцкае Моладзі У. С. Б. у Вільні наступнага зьместу.

Да Ураду Братняе Помачы Студэнцкае Моладзі У. С. Б. у Вільні.

Беларускі Студэнцкі Саюз, Вільня 15 XI 1927 году.

Дапаўняючы нашую вусную заяву, Урад Беларускага Студэнцкага Саюзу ў Вільні падае да ведама, што ўсе студэнты беларусы зьяўляюцца сябрамі Братняе Помачы Польскае Студэнцкае Моладзі і карыстаюцца з установаў і матар'яльнае дапамогі гэтае арганізацыі. У адносінах Братняе Помачы Польскае Студ. Моладзі да студэнтаў мы не дагледзелі ніякае розьніцы дзеля нацыянальных прычын.

З сяброўскім прывітаньнем:
Старшыня (—) **Ад. Зянюк**
Сэкрэтар (—) **Я. Жук.**

Пісьмо гэтае выклікана тым, што пры арганізацыі Таварыстваў прыяцеляў Студэнта ў Наваградчыне насельніцтва і самаўрады выявілі зацікаўленасьць, ці студэнты беларусы карыстаюць з дапамогі Братняе Помачы і ці зьяўляюцца яе сябрамі.

З пашанай за Урад Белар. Студ. Саюзу.
Ад. Зянюк.

Ад Рэдакцыі: Зьмяшчаючы гэтае пісьмо, ня можам ня выразіць свайго зьдзіўленьня, як гэта лёгка ідуць нашыя студэнты ўніверсытэту Стэфана Баторага на сустрэч Братняй Помачы, публікуючы пісьмо і даючы гэтым нібы мандат на права зьбіраньня ахвяр прыяцелямі помачы сярод беларускага насяленьня. Нашы студэнты мусіць зусім забыліся аб тым, што Братняя Помач, маючая свае аддзяленьні ўва ўсіх універсытэцкіх местах і на чале чуць не Прэзыдэнта Рэспублікі, арганізацыя ў сваім родзе пэўна-ж аўтарытэтная, ніколі не падняла свайго голасу проці тых несправядлівасьцяў, якія ўсьцяж чыніліся і чыняцца ўнівэрсытэцкімі ўладамі пры паступленьні ў універсытэты беларусаў, якія з прычыны гэтага мусяць бадзяцца па заграніцах. Студэнты ня ўспомнілі і аб тым, што парадак выбараў у праўленьні гэтай Братняй Помачы пабудаваны такім чынам, што беларускі студэнт туды ня можа папасьці ніякім чынам і што гэтыя Праўленьні (у Віленскім Унівэрсытэце асабліва) запоўнены рэакцыйнымі і шовіністычнымі корпорантамі, роднымі братамі тых „колегаў“, якія ў свой час складалі г. зв. Акадэмічныя камісіі, каторыя галоўна стаялі на перашкодзе паступленьня ў Унівэрсытэт беларускіх матурыстаў. Ня ўспомнілі студэнты і аб тым, што „колегі“ з Братняй Помачы і да гэтага часу ня хочуць прымаць у свае рады жыдоўскіх студэнтаў, паказваваючы гэтым і дасюль сваю чорную рэакцыйнасьць.

Паважаны грамадзянін рэдактар!

Пакорна просім зьмясьціць на старонках газ. „Праца“ наступнае спраставаньне.

У нашай газэце „Праца“ № 2 была зьмешчана карэспандэнцыя пад загалоўкам „На чорную дошку“. Мы вельмі абураны на ілжывага карэспандэнта, які для асабістых разрахункаў не пасароміўся ачарніць сябру гуртка Т-ва Беларускае Школы Міхала Зенько. Сябра Зенько быў і ёсьць чэсным, шчырым працаўніком і ня мае нічога супольнага з тымі закідамі, якія на яго накінены Яўхімам Справядлівым. Просім лічыць карэспандэнцыю „На чорную дошку“ ілжывай.

Управа Задворскага Гуртка Т-ва Беларускае Школы.

Рэд.: Зьмяшчаючы гэтае пісьмо, рэдакцыя шкадуе, што пасярод нашых карэспандэнтаў знаходзяцца грамадзяне, якія нашу газэту ўжываюць, як способ помсты асабістым ворагам.

Паштовая скрынка.

Язэпу Самоліну. Пішэце карэспандэнцыі выразьней. Нічога неяк разабраць, што вы жадаеце сказаць.—**Ачавідцу.** Раім вам узяцца за арганізацыю культурна-прасьветных пляцовак, тады менш будзе тых дзікіх выхадак і п'янства, якое пануе цяпер у вашай ваколіцы. Карэспандэнцыю не зьмяшчаем, бо зьмест ня вельмі цікавы.—**Трахімовічу А.** Карэспандэнцыю вашу перадалі ў Каапэратыўны Банк, дзе выпрацоўваюцца агульныя інструкцыі па каапэрацыі. — **Неўстрашымаму.** Дарма зварачвацца да Правасудзьдзя, калі ў гэтай бядзе яно не паможа.—**Агню.** Карэспандэнцыю не зьмяшчаем, бо нявыразна напісана. — **Шпану Васаўскаму.** Вершы вашы слабы. Друкаваць ня варта. — **М Бурсэвічу.** Вершы ня могуць друкавацца.—**Саша.** Вершы ня друкуем.—**А. Мікулічу.** Вашы вершы зьмесьцім у наступным нумары.

Рэдактар-Выдавец: Р. Аляхновіч.

Друкарня Я. Левіна, Вільня, Нямецкая 22.